

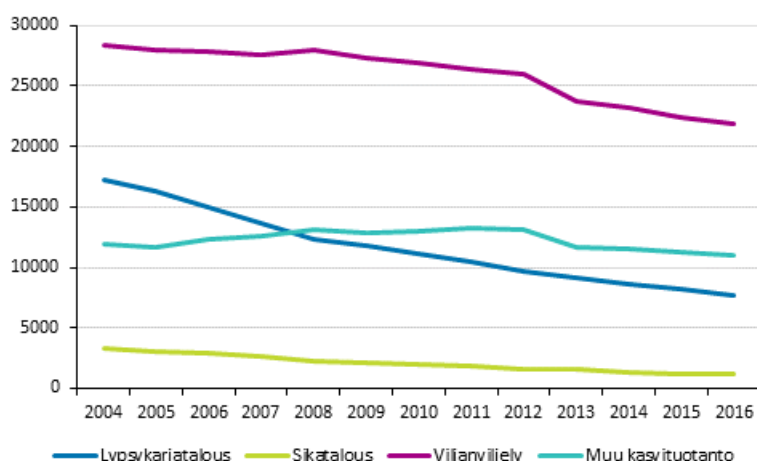
Maa- ja metsätalousyriyten taloustilasto 2016

Maatilojen lukumäärä jatkanut laskuaan

Korjaus 26.3. Alkuperäisessä julkaisussa virheellisesti olleet vuoden 2015 arvolisäveroprosentit korjattu vuoden 2016 mukaisiksi. Korjaukset merkitty katsauksiin punaisella.

Aktiivisten maatilojen lukumäärä on pienentynyt yhtäjaksoisesti koko tilaston seurantajakson ajan vuodesta 2004 lähtien. Kokonaisuudessaan aktiivisten maatilojen lukumäärä on laskenut 31 prosenttia vuosien 2004–2016 välillä. Suurin pudotus tilojen lukumäärässä on tapahtunut sikataloutta harjoittavien tilojen osalla, noin 65 prosenttia. Yleisesti eläintuotantoon suuntautuneiden tilojen lukumäärä on laskenut nopeammin, kuin kasvintuotantoon suuntautuneiden tilojen lukumäärä. Tiedot käyvät ilmi nyt julkaistavasta vuoden 2016 maa- ja metsätalouslyrittäjien taloustilastosta.

Maatilojen lukumäärän kehitys tuotantosuunnittain vuosina 2004–2016

Katsauksessa maataloutta ja metsätaloutta käsitellään erikseen. Maatilayriyten tuloksia tarkastellaan katsauksen luvussa yksi. Vuonna 2016 maatilatalouden tuloverolain perusteella verotettuja aktiivimaatilayriyksiä oli kaikkiaan 47 361 ja niiden saama keskimääräinen tulos maataloudesta oli noin 17 500 euroa. Maatalouden tulokseksi määritellään maatilayriyten tilinpäätöksessä se erä, joka siirretään

yrityksen omistajille henkilökohtaiseksi maatalouden ansio- ja pääomatuloksi. Henkilöverotietoihin perustuvat tiedot on esitetty katsauksen luvussa kaksi ja yksityismetsätalouden tilastot luvussa kolme.

Sisällys

1. Maatilayritysten verotilinpäätöksiin perustuvat tulokset.....	4
1.1. Maatalouden kokonaistulot, menot, varat ja velat.....	4
1.2. Tilakohtainen tarkastelu.....	5
Alueittain.....	5
Tuotantosuunnan mukaan.....	6
Tilakoon mukaan.....	6
2. Henkilöverotietoihin perustuvat tulokset.....	8
3. Yksityismetsätalous.....	9

Taulukot

Taulukko 1. Maatalouden veronalaiset tulot, varat ja velat yhteensä vuosina 2004, 2015 ja 2016.....	5
Taulukko 2. Maatilayritysten lukumäärä ja maatalouden vuosina 2004, 2015 ja 2016.....	6
Taulukko 3. Maatilayritysten lukumäärä, tulot ja menot tilakokoluokittain.....	7
Taulukko 4. Luonnollisten henkilöiden omistamat maatilayritykset, viljelijöiden keski-ikä, sekä veronalaiset tuloerät euroina ikäryhmittäin vuosina 2000 ja 2016.....	8
Taulukko 5. Yksityismetsänomistajien veronalaiset tulot ja menot omistajaryhmittäin verovuosilta 2006, 2015 ja 2016.....	10
Maa- ja metsätalousyritysten taloustilaston laatuseloste.....	11

1. Maatilayritysten verotilinpäätöksiin perustuvat tulokset

Luvun tiedot perustuvat maatalousyrittäjien 2-verolomakkeilta saataviin tietoihin, jotka on yhdistetty Maa- ja metsätalousministeriön ylläpitämän maatilarekisterin tietoihin. Tietoja on täydennetty Tilastokeskuksen omalla noin 4 700 maatilayrittäjälle lähetetyllä tilastokyselyllä. Tiedot on esitetty aikasarjana vuosilta 2004–2016. Tietokantatauluissa on kuvattu pääasiassa aktiivisten maatilayritysten tuloja, menoja, varoja ja velkoja. Aktiivituloilla tarkoitetaan sellaisia maatilayrityksiä, jotka ovat maatilatalouden tuloverolain (MVL) alaisia ja harjoittavat maataloutta maatilarekisteriin kuuluvalla maatilalla. Jossain tapauksessa yhdellä maatilarekisterin tilalla voi toimia useampiakin maatalouden verovelvollisia - esimerkiksi vanha ja nuori isäntä voivat muutaman vuoden ajan olla molemmat erikseen maatalouden verovelvollisia saman maatilalan tuloista. Näissä tapauksissa aktiiviseksi yrittäjäksi valittiin liikevaihdoltaan suurempi verovelvollinen, kun taas liikevaihdoltaan pienempi MVL verovelvollinen katsottiin passiiviseksi yrittäjäksi. Kyseisiltä passiivisilta velvollisilta vaaditaan, että heillä on verotietojen perusteella oltava maatilalla jotain muutakin taloudellista toimintaa, kuin pelkkää peltomaan omistusta; esimerkiksi maatalouden tuloja tai menoja, tappiota tai maatalouden velkojen korkoja.

Samoin kuin tilalla voi toimia erikseen useita verovelvollisia yrittäjiä, voi yksi yrittäjä harjoittaa maataloutta useammalla maatilalla. Tuotantoa harjoitetaan myös enenevässä määrin vuokratuilla pelloilla. Maatilalla harjoitettavasta tuotannosta on aina taloudellisessa vastuussa maatilalan viljelyoikeutta hallinnoiva oikeushenkilö tai oikeudellinen yksikkö. Muuhun yritystoimintaan verrattuna maataloutta voidaan käsittää yrityksen toimipaikaksi, josta taloudellisessa vastuussa on joko tilan vuokrannut tai sen omistava oikeushenkilö. Näin yrittäjä ja toimipaikka yhdessä muodostavat yrityksen. Koska yritys vastaa yleensä yhden maatilalan tuotannosta, voidaan tilastossa satunnaisesti puhua myös maatalojen tuloksista. Maatalalan käyttö taloudellisten tilastojen perusyksikkönä on kuitenkin hämärtyneet jatkuvasti 1960-luvun lopulta, jolloin maataloudessa siirryttiin maatalojen pinta-alan perustuvasta verotuksesta todellisten tulojen ja menojen erotuksen verottamiseen. Voidaan puhua myös tuloista maatilayrittäjää kohti. Usein yrittäjäpuolisot työskentelevät yhdessä omistamallaan maatilalla, joten on kuvaavampaa käyttää termiä maatilayritys puhuttaessa maatilalla tuotetusta taloudellisesta tuloksesta.

Sivuansiotalous mutkistaa maatalouden tulosten tulkintaa. Esimerkiksi maatalousyrittäjät harjoittavat usein sivuansionaan koneyrityksiä. Mikäli sivuansiot katsotaan laajuudeltaan ja luonteeltaan maatalouden vähäisiksi, voidaan niistä saatuja tuloja verottaa yhdessä muiden maatalouden tulojen kanssa. Muutoin sivuansioita varten pitää muodostaa erillinen likeyritys. Maataloutta harjoitetaan enenevässä määrin myös elinkeinoverolain piiriin kuuluvissa yrityksissä. Nämä EVL-verolain piiriin kuuluvat yritykset jäävät ainakin toistaiseksi tämän tilaston ulottumattomiin.

1.1. Maatalouden kokonaistulot, menot, varat ja velat

Maatilatalouden verovelvollisten lukumäärä on Suomessa huomattavasti suurempi kuin maatilarekisterin aktiivitulojen lukumäärä antaisi olettaa. Vuonna 2016 aktiivisia ja passiivisia maatilatalouden tuloverolain mukaan verovelvollisia oli kaikkiaan 124 529 yksikköä. Näistä 47 361 verovelvollisen tiedot pystyttiin yhdistämään Maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskuksen ylläpitämän maatilarekisterin tietoihin. Maatilarekisteriin kuului vuonna 2016 kaikkiaan 49 707 maataloa. Siten erotukseksi jäävien 2 346 aktiivitulojen tuloja ei verotettu MVL:n mukaan, koska tilat olivat joko ns. harrastetiloja tai tilat olivat yhtiömuotoisia, jolloin niitä verotettiin elinkeinoverolain mukaan. Toisaalta osaa verotiedoista ei onnistuttu yhdistämään maatilarekisterin tietoihin johtuen siitä, että yrittäjätunnukset poikkesivat eri rekistereissä. Muutamassa tapauksessa yksi verovelvollinen oli vastuussa kahden maatilalan tuloista.

Vuonna 2016 MVL:n alaiset maatalouden myyntitulot olivat 2 608 miljoonaa euroa. Myyntitulot laskivat edellisvuodesta 135 miljoonaa euroa. Kotieläinten ja kotieläintuotteiden osuus maatalouden myyntituloista oli noin 59 prosenttia ja kasvinviljelytuotteiden osuus noin 26 prosenttia. Vuodesta 2004 kasvinviljelytuotteiden osuus myyntituloista on kohonnut noin neljä prosenttia, kun taas kotieläintuotannon suhteellinen osuus on pienentynyt noin seitsemän prosenttia. Verottajan 2-verolomakkeilla ilmoitettujen maataloustukien kokonaismäärä oli 1 772 miljoonaa euroa. Maatalouden kokonaistulot olivat vuonna 2016 yhteensä 4 737 miljoonaa euroa kun ne vuonna 2015 olivat 4 650 miljoonaa euroa.

Maatalousverotuksessa vähennyskelpoisten menojen yhteismäärä vuonna 2016 oli 3 697 miljoonaa euroa. Menot kasvoivat edellisvuoden 3 676 miljoonasta eurosta noin 21 miljoonaa euroa, kun tulot kasvoivat saman ajanjakson kuluessa 87 miljoonaa euroa. Maatalouden verolomakkeella menot on eritelty lähinnä menojen alv-kannan mukaan. Menoista noin puolet muodostuu 24 prosentin alv-kantaan kuuluvista menoista. Poistot, 0 prosentin alv-kantaan kuuluvat menot, sekä yhdistettyyn 10 ja 14 prosentin alv-kantaan kuuluvat menoerät muodostavat kukin erikseen noin 13–15 prosentin osuuden kokonaismenoista. Loppuosa menoista koostuu maatalouden palkkamenoista, sekä tasausvarauksesta. Menojen ja tulojen erotuksesta käytetään termiä voitto. Kun voittoon lisätään korjauserät (esimerkiksi maatalouden menoissa vähennetyt yksityistalouden menot ja alkutuottajien alv-huojennus, energiatuotteiden valmisteverojen palautus ja vähennetään mm. yksityisauton maatalouskäyttö ja osinkojen verovapaa osa) sekä maatalouden korkomenot, saadaan maatalouden tulos. Kaikkien maatalouden verovelvollisten yhteenlaskettu maatalouden tulos oli 980 miljoonaa euroa.

Maatalousomaisuuden verotusarvo ilman maatalaan kuuluvia etuuksia oli 5 358 miljoonaa euroa vuonna 2016, kun se edellisenä vuonna oli 5 389 miljoonaa euroa. Maatalouskone- ja kalusto-omaisuuden osuus varoista oli noin 38 prosenttia, tuotantorakennusten osuus noin 24 prosenttia ja maatalousmaan verotusarvo noin 20 prosenttia. Velkojen määrä vuonna 2015 oli 3 857 miljoonaa euroa, vastaava luku vuotta aiemmin oli 3 836 miljoonaa euroa.

Taulukko 1. Maatalouden veronalaiset tulot, varat ja velat yhteensä vuosina 2004, 2015 ja 2016

	Vuosi	Kaikki yhteensä	Passiiviset maatilayritykset	Aktiiviset maatilayritykset
Maatilayritysten lukumäärä koko aineistossa	2004	145 051	76 166	68 885
	2015	126 662	77 755	48 907
	2016	124 529	77 168	47 361
Maataloustuotteiden myyntitulo milj. euroa	2004	2 323	91	2 231
	2015	2 743	107	2 637
	2016	2 608	97	2 511
Tuet milj. euroa	2004	1 745	35	1 709
	2015	1 537	28	1 509
	2016	1 772	41	1 732
Tulos maataloudesta milj. euroa	2004	1 144	120	1 024
	2015	907	162	745
	2016	980	152	828
Maatalouden varat milj. euroa	2004	4 325	460	3 865
	2015	5 389	641	4 749
	2016	5 358	672	4 686
Maatalouden velat milj. euroa	2004	2 796	125	2 671
	2015	3 836	189	3 647
	2016	3 857	224	3 634

1.2. Tilakohtainen tarkastelu

Alueittain

Tilastossa esitettyjä alueittaisia taulukoita on laadittu kunnittain, maakunnittain ja EU-tukialuejaon mukaan luokiteltuna. Aiempien vuosien tulokset on laskettu vastaamaan vuoden 2016 aluejakoa. Maakunnan ja EU-tukialueen mukaan esitetyt tietokantataulukot on laadittu pääsääntöisesti vähintään kahdessa ulottuvuudessa, esimerkiksi maakunnan ja tuotantosunnan mukaan. Otokseen perustuvat tiedot on merkitty * -merkillä tietokantatauluissa. Otostiloilta saatuja tietoja ei ole julkaistu kuntatasolla. Siten esimerkiksi tietoja pellon vuokrahinnoista ei julkaista kunnittain.

Vuonna 2015 yrityskohtainen keskimääräinen tulos maataloudesta vaihtelee tukialueittain noin 10 000 ja 20 600 euron välillä, tuloksen ollessa selvästi muuta maata alhaisempia pohjoisimmalla C4-tukialueella. Tulos maataloudesta on kasvanut kaikilla tukialueilla edellisvuodesta.

Taulukko 2. Maatilyritysten lukumäärä ja maatalouden vuosina 2004, 2015 ja 2016

	Vuosi	Koko maa	A-tukialue	B-tukialue	C1-tukialue	C2-tukialue	C2P-tukialue	C3-tukialue	C4-tukialue
01 Maatilyritysten lukumäärä koko aineistossa	2004	68 860	8 680	20 344	16 327	18 201	1 971	2 753	584
	2015	48 907	6 160	14 568	11 297	13 132	1 385	1 941	424
	2016	47 361	5 956	14 089	10 958	12 748	1 329	1 875	406
24 Tulos maataloudesta euroa/yritys	2004	14 865	14 834	12 907	13 734	17 710	15 763	17 597	10 559
	2015	15 228	14 944	13 288	14 007	18 466	15 242	17 316	8 714
	2016	17 486	17 542	15 547	16 209	20 586	17 791	19 678	9 986

Tuotantosuunnan mukaan

Maatilan tuotantosuuntana käytetään maatilarekisteriin merkittyä tuotantosuuntaa. Tilaston perusjoukkoon kuuluvien maatilyritysten lukumäärä on laskenut vuodesta 2004 vuoteen 2016 noin 31 prosenttia. Lypsykarjatilojen määrä on pudonnut noin puoleen vuoden 2004 tasosta ja sikatilojen määrä 65 prosenttia. Lammastiloja lukuun ottamatta kotieläintuotantoon erikoistuneilla tiloilla tulos oli selvästi korkeampi kuin kasvituotantoon erikoistuneilla tiloilla. Lypsykarja-, siipikarja- ja sikatiloilla tulos oli vuonna 2016 yli 40 000 euroa, kun viljatililla ja muilla kasvintuotantotiloilla tulos jäi noin 10 000 euroon.

Viljeltyä peltoalaa oli tuotantosuunnittain tarkasteltuna eniten sikatiloilla noin 94 hehtaaria ja pienin hehtaaramäärä oli vastaavasti muuhun tuotantoon erikoistuneille tiloilla, keskimäärin 15 hehtaari tilaa kohden. Eniten tarkkailujakson aikana vuosina 2004–2016 on viljelty peltoala kasvanut siipikarjatililla, joilla kasvua on kertynyt noin 90 prosenttia.

Tuotantosuunnittain vertailtaessa menot ovat kasvaneet vuosina 2004–2016 eniten siipikarja- ja lypsykarjatililla. Palkkamenojen osuus kokonaismenoista on suurinta tiloilla, jotka ovat suuntautuneet muuhun tuotantoon ja muuhun kasvintuotantoon.

Tilakoon mukaan

Kaikkien maatilojen lukumäärä laski 31 prosenttia vuodesta 2004 vuoteen 2016. Suurin vähennys tilojen lukumäärässä vuosien 2004–2016 välillä nähtiin alle viiden hehtaarin tiloilla, joiden määrä putosi ajanjakson aikana 77 prosenttia. Ainoastaan yli 100 hehtaarin kokoluokan tilojen lukumäärä kasvoi tarkkailujakson aikana.

Tarkasteltaessa kaikkia maatiloille yhteensä, tulos maataloudesta oli vuonna 2016 keskimäärin 17 486 euroa. Kokoluokittain tarkasteltuna vasta yli 50 hehtaarin tiloilla päästiin keskiarvon yli. Pienin tulos maataloudesta oli kokoluokaltaan 5-10 hehtaarin tiloilla noin 3 100 euroa ja korkein yli 100 hehtaarin tiloilla noin 54 000 euroa. Maatilatalouden tulos on kuitenkin kasvanut prosentuaalisesti eniten vuosien 2004–2016 välillä 0-4,9 hehtaaria kokoluokan tiloilla.

Taulukko 3. Maatilayritysten lukumäärä, tulot ja menot tilakokoluokittain

	Vuosi	Kaikki kokoluokat yht.	0- 4,9 ha	5- 9,9 ha	10-19,9 ha	20-29,9 ha	30-49,9 ha	50-99,9 ha	Yli 100 ha
Maatilayritysten lukumäärä koko aineistossa	2004	68 860	4 617	8 626	16 477	12 363	14 362	10 104	2 311
	2015	48 907	1 341	5 920	9 787	7 394	9 506	10 202	4 757
	2016	47 361	1 040	5 721	9 453	7 073	9 195	9 951	4 928
Lukumäärän muutos %	2004-2016	-31	-77	-34	-43	-43	-36	-2	113
Tulos maataloudesta euroa/yritys	2004	14 865	1 333	2 085	6 249	13 372	21 502	31 514	44 972
	2015	15 228	2 389	1 453	3 177	7 516	14 922	27 695	46 649
	2016	17 486	3 104	1 794	3 630	8 478	16 338	30 641	53 826
Tuloksen muutos %	2004-2016	18	133	-14	-42	-37	-24	-3	20

2. Henkilöverotietoihin perustuvat tulokset

Henkilöveroaineistosta lasketut tietokantataulut on laadittu vuosille 2000–2016. Henkilöverorekisteristä on haettu verotiedot sellaisille luonnollisille henkilöille ja heidän puolisoille, jotka viljelevät maatilarekisteriin kuuluvaa maatilaa ja joiden maatalouden tuloja verotetaan MVL:n mukaan. Puolisoiden tiedot on sitten laskettu yhteen, joten tilastoyksiköllä tarkoitetaan viljelijäpuolisoiden yhteenlaskettuja tietoja. Voidaan myös puhua maatilayrityksen omistajapuolisista tai viljelijäperheestä. Lasten mahdollisia veronalaisia tuloja ei kuitenkaan ole huomioitu tilastossa. Henkilöverotietojen pohjalta voidaan tehdä päätelmiä siitä, mikä osuus viljelijäpuolisoiden tuloista tulee maataloudesta ja mikä osuus muista tulolähteistä. Viljelijäpuolisoiden tuloista yhä suurempi osa tulee muualta kuin maataloudesta.

Tarkastelun kohteena olevaan henkilöveroaineistoon tuli mukaan 42 029 viljelijän ja 29 295 puolison tiedot. Perheviljelmien määrä on laskenut vuodesta 2000 vuoteen 2016 ulottuvalla ajanjaksolla noin 40 prosenttia. Henkilöverotietojen pohjalta laadituissa kuntakohtaisissa taulukoissa käytetään maatalon sijaintikuntaa eikä viljelijän kotikuntaa.

Viljelijöiden keski-ikä on kasvanut viidellä vuodella vuodesta 2000 vuoteen 2016, alle 35 vuotiaiden viljelijöiden ikäluokka on yli puolittunut saman ajanjakson aikana. Samanaikaisesti yli 65 vuotiaiden viljelijöiden omistamien tilojen määrä kasvoi noin 32 prosentilla. Toisaalta maatalousyhtymien hallinnoimien tilojen osakkaiden ikäjakaumasta ei ole tehty erillistä selvitystä, mutta oletettavasti yhtymän osakkaiden ikäjakauman keskiarvo olisi alhaisempi kuin luonnollisina henkilöinä toimivilla viljelijöillä.

Metsätalouden puhdas pääomatulo oli vuonna 2008–2016 yleisesti suhteellisen matalalla tasolla verrattuna esimerkiksi vuoteen 2007. Tilanne johtuu em. vuosina sovelletusta metsätalouden verohuojennuksesta. Tämä näkyy myös viljelijäperheiden tulonmuodostuksessa. Vuosina 2000–2005 metsätalouden tulot eivät ole metsän pinta-alaverotuksen takia täysin vertailukelpoisia vuosien 2006–2016 tuloksiin, jolloin metsätalouden tuloja on verotettu yksinomaan metsätalouden pääomaverotuksen mukaan. Maanviljelijöistä yli 40 prosenttia kuului 2000-luvun alkupuolen siirtymäkaudella metsän pinta-alaverotuksen piiriin. Viljelijäperheiden maa- ja metsätalouden yhteenlasketut tulot vuonna 2000 olivat noin 16 300 euroa, kun vuonna 2015 ne olivat noin 23 000 euroa.

Taulukko 4. Luonnollisten henkilöiden omistamat maatilayritykset, viljelijöiden keski-ikä, sekä veronalaiset tuloerät euroina ikäryhmittäin vuosina 2000 ja 2016

	Viljelijän ikä					
	Vuosi	Kaikki ikäryhmät yhteensä	alle 35 v.	35 - 49 v.	50 - 64 v.	yli 65 v.
Maatilayritysten lkm	2000	70 083	8 410	31 050	26 966	3 657
	2016	42 029	3 557	13 390	19 681	5 401
Viljelijän keski-ikä	2000	47	30	42	55	70
	2016	52	30	43	57	69
Puolisoiden valtionveronalaiset tulot	2000	35 235	30 369	37 221	35 655	26 460
	2016	63 087	54 470	68 734	62 573	56 633
Maatalouden ansio- ja pääomatulo	2000	13 187	13 622	14 363	12 619	6 387
	2016	17 789	21 135	21 795	17 191	7 836
Puolisoiden metsätalouden tulot	2000	3 137	3 031	3 247	3 113	2 609
	2016	5 715	5 660	6 039	5 840	4 488
Puolisoiden muut tulot	2000	5 147	2 900	5 074	6 095	3 938
	2016	10 299	5 132	10 225	10 810	12 027

3. Yksityismetsätalous

Tässä luvussa kuvataan yksityismetsänomistajien veronalaisia puunmyyntituloja, metsätalouden menoja ja metsänomistajan verotettavaksi jäävää metsätalouden puhdasta pääomatuloa. Metsätalouden tiedot on saatavissa vuosilta 2006–2016. Yksityismetsänomistajilla tarkoitetaan luonnollisten henkilöiden, verotus- tai kiinteistöyhtymien ja kuolinpesien nimissä harjoitettua metsätaloutta. Valtion, kuntien, seurakuntien, säätiöiden, yhteismetsien, metsäyhtiöiden yms. metsätalous ei sisälly tähän tilastoon.

Yksityismetsänomistajien perusjoukon rungon muodostavat kaikki metsätalouden 2c-verolomakkeen palauttajat. Verohallinto lähetti puolisoiden yhdessä omistamista metsäkiinteistöistä esitetyt 2c-verolomakkeen suuremman osuuden omistavalle puolisolle. Jos kiinteistö omistettiin tasan puoliksi, lähetettiin lomake iältään vanhemmalle puolisolle. Mikäli puoliset omistivat itsenäisesti metsäkiinteistöjä, oli heidän mahdollista jättää erilliset metsäveroilmoitukset.

Metsätalouden tuloksia esitellään sekä alueellisesti että omistajaryhmien mukaan luokiteltuna. Maatalouden harjoittajien ja muiden metsänomistajien tuloksia tarkastellaan myös erikseen. Aluetarkastelussa pienin alueyksikkö on kunta. Arvonlisäverovelvolliset metsänomistajat ilmoittavat verolomakkeella tulot ja menot ilman arvonlisäveroa, kun taas muut metsänomistajat sisällyttävät arvonlisäveron sekä metsätalouden tuloihin että menoihin.

Metsätalouden aluetarkastelun pohjana käytetään metsänomistajan kotikuntaa. Maataloutta koskevissa lukujen 1 ja 2 taulukoissa kunta määräytyy maatilalan sijaintikunnan perusteella. Tämä ratkaisu valittiin, koska metsänomistajan metsäkiinteistöt sijaitsevat usein useamman kunnan alueella, tai kotikunnan ulkopuolella.

Verohallinnon tietojen mukaan viime vuosina metsätalouden 2c-verolomake lähetettiin noin 400 000 verovelvolliselle. Näistä verohallintoon palautui vuonna 2016 noin 260 000 lomaketta. Palauttamatta jättäminen johtunee useimmiten siitä, että metsänomistajalla ei ole mitään ilmoitettavaa, tuloja tai menoja. Metsätalouden tappiot voidaan ensisijaisesti vähentää muista pääomatuloista, tai ns. alijäämähyvityksenä ansiotulojen veroista. Tappioiden huomioiminen edellyttää luonnollisesti niiden ilmoittamista 2c-lomakkeella. Metsätalousmaan pinta-ala on saatu verohallinnon kiinteistötiedoista. Se ei kaikilta osin vastanne nykyistä tilannetta metsämaan osalta, sillä esimerkiksi ojitettu suo saattaa nykyisin olla käytännössä metsämaata, vaikka kiinteistörekisterissä se olisi luokiteltu joutomaaksi. Vuosi 2011 oli viimeinen vuosi jolloin puun myyntitulojen määräaikaista verohuojennusta oli mahdollista saada. Vuonna 2011 huojennuksen määrä oli 25 prosenttia myyntitulosta. Metsätalouden puhdas pääomatulo oli vuonna 2016 keskimäärin 3 245 euroa verolomakkeen palauttajaa kohden.

Verolomakkeiden 2c tiedot yhdistettiin Tilastokeskuksessa verohallinnon kiinteistötietoihin. Ennen vuotta 2011 Tilastokeskuksen verohallinnolta saamista kiinteistötiedoista puuttui osa omistajatiedoista, joten vuosina 2006–2010 tilastossa on metsäpinta-alojen osalta alipeittoa.

Oheisessa taulukossa yksityismetsätalouden tulokset on esitelty siten, että metsänomistajat on luokiteltu kolmeen ryhmään:

- a) metsänomistajat, jotka harjoittavat myös maatalouden verolain mukaista maataloutta maatilarekisteriin kuuluvalla tilalla (aktiiviviljelijät).
- b) metsänomistajat, jotka ovat maataloudesta verovelvollisia, mutta maatilat eivät kuulu ns. aktiivitulojen maatilarekisteriin (passiivitalat). Usein näillä passiivitalan omistajilla on vain esimerkiksi peltomaan vuokratuloja, koska pellot on vuokrattu aktiiviviljelijöille.
- c) metsänomistajat, jotka eivät ole jättäneet maatalouden verolomaketta, asuivat he sitten metsätalallaan tai kaupungissa (metsätalalan omistajat).

Vuonna 2016 metsätalouden verovelvollisia aktiiviviljelijöitä oli 40 966, muita maatalouden verovelvollisia (passiivitalan omistajia) 54 617 ja metsätalallisia 163 725. Puun myyntitulot olivat vuonna 2016 selvästi korkeammat niillä metsänomistajilla, jotka lukeutuivat aktiiviviljelijöihin. Aktiiviviljelijöiden saamat myyntitulot olivat vuonna 2015 noin 10 223 euroa, kun ne olivat kaikilla metsänomistajilla noin 5 794 ja niillä metsänomistajilla, jotka eivät ole maatalouden verovelvollisia noin 4 430 euroa.

Taulukko 5. Yksityismetsänomistajien veronalaiset tulot ja menot omistajaryhmittäin verovuosilta 2006, 2015 ja 2016

	Vuosi	Yhteensä	Aktiiviviljelijä	Passiivimaatilat	Omistavat vain metsämaata
Metsätaloudesta verovelvollisten lukumäärä	2006	263 659	56 968	52 638	154 053
	2015	263 041	42 225	54 979	165 837
	2016	259 308	40 966	54 617	163 725
Puun myyntitulot, euroa/metsänomistaja	2006	3 894	5 858	4 022	3 124
	2015	5 477	9 750	6 103	4 182
	2016	5 794	10 223	6 559	4 430
Omasta metsästä otettu puutavara, euroa/metsänomistaja	2006	11	40	5	2
	2015	6	25	4	1
	2016	6	26	3	1
Metsätalouden puhdas pääomatulo, euroa/metsänomistaja	2006	2 465	3 756	2 531	1 966
	2015	3 002	5 646	3 556	2 146
	2016	3 244	5 983	3 844	2 358

Maa- ja metsätalousyriyten taloustitaston laatuseloste

1. Tilastotietojen relevanssi

Tilasto kuvaa maassamme toimivien maatilayriyten taloudellista toimintaa ja rakennetta, sekä maatalousyriyten omistajapuolisoiden veronalaisia tuloja. Lisäksi tilastossa kuvataan kaikkien yksityismetsänomistajien metsätaloutta. Tilaston tutkimusyksikkönä on maatalouden osalta maatilayriyys ja metsätalouden osalta verovelvollinen metsänomistaja. Tilastointiajanjakso on kalenterivuosi. Maataloutta ja metsätaloutta tarkastellaan erikseen.

Tietoja on luokiteltu alueittain, tuotantosuunnittain, tilakokoluokittain, omistajan juridisen muodon mukaan, sekä ikäryhmittäin. Tilastossa julkaistaan tietoja sekä keskiarvona tilastoyksikköä kohti että summattuna yli kaikkien tilastoyksiköiden. Uuden tilastovuoden tiedot päivitetään yhtenäisen aikasarjaksi vanhojen vuosien jatkeeksi.

2. Tilastotutkimuksen menetelmäkuvaus

2.1. Perusjoukko

Maa- ja metsätalousyriyten taloustitastossa perusjoukkoja on itse asiassa useita. Maatilayriyyskohtaisia asioita käsiteltäessä (luku 1) perusjoukolla tarkoitetaan kaikkia maatilatalouden verolain mukaan verovelvollisia yksiköistä. Henkilöveroaineistoon perustuvissa tarkastelussa (luku 2) perusjoukon muodostavat edellisten maatilayriyten luonnolliset henkilöomistajat ja heidän puoliset, jotka viljelevät maatilarekisteriin kuuluvaa maatilaa. Metsätaloutta käsittelevässä luvussa 3 perusjoukko muodostetaan verohallinnon yksityismetsänomistajista.

Yhden maatilán tietoihin voidaan jossain tapauksissa liittää useammankin verovelvollisen tiedot. Tällöin aktiiviseksi yritykseksi valitaan liikevaihdon perusteella suurempi verovelvollinen. Kyseinen tilanne on yleinen esimerkiksi maatilán sukupolvenvaihdoksen jälkeisinä vuosina, jolloin vanha isäntä saa mahdollisesti veronalaisia jaksotettuja eläinten myyntituloja tms. Vanhaa ja uutta isäntää käsitellään tässä tapauksessa erillisinä tilastoyksikköinä.

Muun yritystoiminnan tilastointiin verrattuna maatala voidaan käsittää yrityksen omaisuudeksi ja toimipaikaksi. Resurssit omistavat tai vuokraa oikeudellinen yksikkö, joka tavoittelee taloudellisessa mielessä korvausta ja voittoa työlleen ja pääomilleen. Näin yrittäjä (= oikeudellinen yksikkö) ja maatala (= toimipaikka), yhdessä muodostavat yrityksen. Maatilán käyttö taloudellisten tilastojen tilastoyksikkönä on hämärtnyt jatkuvasti 1960-luvun lopulta, kun maataloudessa siirryttiin pinta-alaan perustuvasta verotuksesta todellisiin yrittäjän maatalouden tulojen ja menöjen erotuksen verottamiseen.

2.2. Otanta

Otanta-asetelmaan sisältyy kiertävä paneeli, jossa noin puolet otoksesta vaihtuu vuosittain. Sama tila on siten tutkimuksessa mukana yleensä kaksi vuotta. Otanta-asetelmana oli ositettu yksinkertainen satunnaisotanta palauttamatta. Tärkeimpinä osituskriteereinä olivat tuotantosuunta ja tilakoko. Otos kiintiöitiin Neyman-kiintiöinnin mukaan ja kiintiöintimuuttujana oli edellisvuoden tulos maataloudesta.

Otoksesta saadut tulokset painotetaan vastaamaan kokonaisaineistosta saatuja lukuja. Estimoinnin tarkkuuden parantamiseksi tehtiin jälkiositus, jonka tärkeimmät kriteerit olivat maatilayriyksen juridinen muoto ja EU-tukialue. Tämän jälkeen jokaiselle ositteelle laskettiin painokerroin ja painot kalibroitiin kaikille otoksen hyväksytyille maatilayriyksille. Kalibroinnissa hyväksytyjen tilöiden tiedot saadaan vastaamaan kalibroittavien muuttujien osalta kohdeperusjoukon jakaumia. Kaikki otostutkimuksilla saadut arvot (estimaatit) on merkitty tähdellä tilaston liitteenä olevissa tietokantatauluissa. Estimaatti on matemaattisella laskentakaavalla otoshavaintöiden arvoa hyväksi käyttäen saatu arvio perusjoukon ominaisuudesta.

Ylipeittoa syntyy, kun kehikkoperusjoukossa on mukana kohdeperusjoukkoon kuulumattomia alkioita. Tilastovuoden otantakehikköä muodostettaessa on käytettävissä edellisen vuoden maatalouden veroaineisto. Otosvaiheessa ylipeitto saattoi johtua seuraavista syistä: maatalousyrittäjä jolta oli edellisvuoden verotiedot

oli lopettanut tuotannon tilastovuotta edeltävänä vuonna eikä ollut enää tilastovuonna verovelvollinen. Estimointivaiheessa on käytössä tilastovuoden veroaineisto, jolloin otokseen sisältyneet ylipaitto voitiin pudottaa pois tarkastelusta

Alipaittoa syntyy, jos kehikossa eivät ole mukana kaikki kohdeperusjoukkoon kuuluvat alkio. Maatilayritys voi jäädä alipaittoon seuraavista syistä:

- a) maatalousyrittäjän verotietoja ei onnistuttu yhdistämään maatilarekisterin tietoihin
- b) tilan tiedot puuttuvat maatilarekisterissä
- c) yrittäjän tiedot puuttuvat verottajan rekisteristä

Otannalla kerättyjen lukujen luotettavuuteen vaikuttavat vastauskato, mittausvirheet sekä otannasta aiheutuva satunnaisvaihtelu. Mittausvirheitä syntyy mm. siitä, että kysymykset voidaan ymmärtää ja tulkita eri tavoilla tai vastaajat voivat jättää kertomatta joitain tietoja. Mittausvirheitä pyritään vähentämään kehittämällä ja selkeyttämällä tilastolomaketta.

Otannasta aiheutuvalla satunnaisvaihtelulla tarkoitetaan sitä, että eri otoksista lasketut luvut poikkeaisivat jonkin verran toisistaan. Arvioitaessa karkeasti otannasta aiheutuvan satunnaisvaihtelun suuruutta erilaisissa tilanteissa on pääperiaatteena, että lukuihin sisältyy sitä vähemmän otannasta aiheutuvaa epävarmuutta, a) mitä suuremman otoksen pohjalta luvut on laskettu ja b) mitä suurempaa yritysjoukkoa luvut kuvaavat. Tämän vuoksi esimerkiksi maakunnittain esitetyt estimaatit ovat tarkempia kuin kunnittain esitetyt estimaatit. Otokseen perustuvia tietoja ei esitetä esimerkiksi kuntakohtaisesti.

2.3. Osittaiskadon korjaaminen

Tilastokyselyn palautetut lomakkeet tarkistetaan ja niihin tehdään tarvittaessa korjauksia, puuttuvat tiedot täydennetään imputointivaiheessa. Katoon sisältyvien maatilayritysten rekisteritietoja käytettiin tilaston laadinnassa samalla tavalla kuin muidenkin perusjoukkoon kuuluvien yritysten tietoja, mutta tilastokyselyn tietojen osalta nämä maatilayritykset puuttuvat.

Otokseen hyväksytyjen yritysten tietoja jouduttiin täydentämään imputoimalla. Imputointimenetelmäksi valittiin moni-imputointi sen ominaisuuksien, implementoitavuuden ja luotettavuuden takia.

Moni-imputoinnissa puuttuvat havainnot imputoidaan kahdella tai useammalla imputoidulla arvolla muodostaen useita täydellisiä aineistoja. Moni-imputoinnin tuottamat täydelliset aineistot analysoidaan käyttäen täydellisille aineistoille tarkoitettuja standardeja menetelmiä, aivan kuten imputoidut aineistot olisivat alun perin olleet täydellisiä aineistoja.

Analyysitulosten piste-estimaattien keskiarvo on moni-imputoinnin tuottama piste-estimaatti.

Analyysitulosten keskinäinen vaihtelu antaa arvion puuttuvien havaintojen imputoinnin tuottamasta epävarmuudesta, joka yhdistettynä otantavirhettä kuvaavaan varianssiin johtaa yhteen johtopäätökseen mielenkiinnon kohteina olevien estimaattien vaihtelusta.

Tässä tilastossa jokaista imputointiryhmää kohden rakennettiin 50 täydellistä aineistoa. Näiden aineistojen imputoinnissa käytettiin aputietoina mm. verohallinnon ja maaseutuelinkeinorekisterin tietoja. Aineistojen muuttujat logaritmisoiittiin ennen moni-imputointia jotta vinoista jakaumista päästiin mahdollisimman normaalijakautuneisiin muuttujiin. Ennen ensimmäisen aineiston imputointia tehtiin 1 000 simulointia ja imputointien välillä suoritettiin 500 simulointia imputointien stabiloimiseksi. Näiden 50 täydellisen aineiston piste-estimaattien keskiarvoa käytettiin moni-imputointi piste-estimaattina.

3. Tietojen oikeellisuus ja tarkkuus

Kokonaisaineistojen osalta tiedot perustuvat hallinnon tietorekistereihin, joten aineiston oikeellisuuden valvonta tapahtuu sekä verohallinnon että maataloushallinnon viranomaisten toimesta. Useimmat veroaineiston muuttujat on poimittu verottajan tietokannoista vasta verotuksen valmistumisen aikoihin, joten kyseiset tiedot ovat läpäisseet verovalmistelun.

Verolainsäädännöstä johtuen maatalousyrittäjien eläke- ja tapaturmavakuutusmaksujen kirjaamisessa on eroja maatilayritysten välillä. Kyseiset vakuutusmaksut voidaan kirjata menona joko maatilatalouden 2-lomakkeelle tai henkilöveroilmoitukseen. Maa- ja metsätalousministeriöstä saadut tiedot liittyvät valtaosin

maataloustukien hakemiseen, joten annettujen tietojen valvonta tapahtuu EU-lainsäädännön pohjalta. Väärien tietojen antamisesta seuraa sanktio.

Verohallinnon ja maataloushallinnon rekisteritiedot on yhdistetty koneellisesti. Joissakin tapauksissa maatalon ja oikean oikeudellisen yksikön tiedot eivät välttämättä ole kohdanneet.

4. Julkaistujen tietojen ajantasaisuus ja oikea-aikaisuus

Tilasto julkaistaan vuosittain. Veroaineistot valmistuvat lähes vuoden viiveellä viitevuoden päättymisestä, joten tilaston julkaisuviive on yli vuosi viitevuoden päättymisestä.

Tilastokeskuksen julkaisukalenteri löytyy osoitteesta: [Julkistamiskalenteri](#)

5. Tietojen saatavuus ja läpinäkyvyys/selkeys

Tilasto julkaistaan SVT:n Maa-, metsä- ja kalatalous sarjassa. **Internetissä** julkaistaan liikevaihtokuvaajien uusimpien julkistusten lisäksi kuvaukset, katsaukset, aikasarjat ja kuvioit kullekin tilastolle. Tiedot päivitetään aina uusimman tiedon ilmestyessä. Liikevaihtokuvaajat julkaistaan internetissä myös Tilastokeskuksen maksuttomassa tilastotietokannassa: [Tilastot](#).

Tilastojen laadintaa ohjaa valtion tilastotoimen yleislaki, [tilastolaki](#) Tiedonantajilta kerätään vain ne välttämättömät tiedot, joita ei saada muualta. Indeksisarjat julkaistaan niin, että niistä ei voida päätellä yksittäisen yrityksen tietoja tai kehitystä. Tietoja ei luovuteta tunnistettavassa muodossa Tilastokeskuksen ulkopuolelle (Tilastolaki 280/2004, Henkilötietolaki 523/1999).

6. Tilaston vertailukelpoisuus

Tilastokeskus julkaisi vuodesta 1973 vuoteen 2004 saakka tätä tilastoa vastaavia tietoja sekä Maatilatalouden yritys- ja tulotilastossa että Maatilatalouden tulo- ja verotilastossa. Vastaavia tietoja on siten saatavissa yli 30 vuodelta. Tosin useat lainsäädännössä ja lähdeaineistoissa tapahtuneet muutokset vaikeuttavat vertailun tekemistä. Seuraavassa eräitä vertailua vaikeuttavia muutoksia:

- vuodesta 1994 lähtien rakennuksista alle 6 000 markan menojäännökset tuli poistaa kerralla
- vuodesta 1995 lähtien suurin osa maataloista tuli arvonlisäverovelvollisiksi. Tätä edeltävältä ajalta kaikki tulo- ja menoerät sisältävät arvonlisäveron.
- vuodesta 1995 lähtien maitokiintiöt luettiin mukaan maatalouden varoihin
- vuonna 2004 maatalouden verolomake uudistettiin täydellisesti sisällön osalta ja veroaineiston osalta siirryttiin kokonaisaineistoon
- vuodesta 2004 lähtien tilastoyksikkö ja tilaston perusjoukko on määritelty uudella tavalla

Henkilöverotietojen vertailussa on huomioitava seuraavat seikat: vuonna 1993 siirryttiin luonnollisten henkilöiden ja kuolinpesien ansio- ja pääomatulojen osalta erilliseen verotuskohteluun. Yhtymät eivät enää olleet erillisiä verovelvollisia vaan niiden tulo on jaettu vuodesta 1993 lähtien kokonaan osakkaille. Tuolloin vähennysjärjestelmään tehdyt suurimmat muutokset koskivat korkojen vähennysoikeuksia. Muut muutokset koskivat mm. tulolähdejakoja, veronsaajia ja verotusmenettelyä. Tulolähteitä ovat elinkeinotoiminnan tulolähde, maatalouden tulolähde ja henkilökohtaisen tulo tulolähde. Metsätalouden tulo ei ole kuulunut vuodesta 1993 maatalouden kanssa samaan tulolähteeseen, vaan henkilökohtaisiin tuloihin. Tulolähdejaon muutos merkitsi sitä, että tappioita ei voinut enää vähentää toisen tulolähteen tuloista (poikkeuksena kuitenkin pääomatuloista vähennettävät tulolähteen tappiot).

Vertailu muihin samaa ilmiöaluetta kuvaaviin tilastoihin

Tilastokeskuksen julkaisemat Tulonjakotilasto ja Kulutustutkimus ovat otostutkimuksia, jotka sisältävät tulo- ja kulutustietoja eri väestöryhmistä. Näissä tilastoissa maatalousyrittäjät ovat mukana yhtenä sosioekonomisena ryhmänä. Tilastoyksikkönä on kotitalous. Kotitalouden muodostavat kaikki ne henkilöt, jotka asuvat ja ruokailevat yhdessä tai jotka muuten käyttävät yhdessä tulojaan. Tulonjakotilastossa ja

Kulutustutkimuksessa on muutamia määritelmäeroja ja lisäksi tiedot saattavat erota otanta- ja tuotantomenetelmistä johtuvista syistä.

Tulo- ja varallisuustilasto perustuu verotustietoihin ja se laaditaan rekisteriaineistosta. Tulo- ja varallisuustilaston tilastoyksikkönä on yksityinen henkilö. Tulo- ja varallisuustilaston kuvaama ilmiöalue on suppeampi kuin Tulonjakotilaston tai Kulutustutkimuksen.

Kansantalouden tilinpidon maataloussektoria kuvaavat käsitteet poikkeavat tämän tilaston käsitteistä. Huomattavia eroja syntyy esimerkiksi tukien käsittelyssä, suoriteperusteisuudessa, tutkimuskohteessa ja lähdeaineistossa.

Maatilarekisteri on Maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskuksen julkaisema tilasto, joka sisältää tietoja maatilojen lukumääristä, maankäyttölajien pinta-aloista, omistussuhteista, tuotantosunnista sekä viljelijöiden ikärakenteesta. Maatilojen peltopinta-alaa mitataan hallinnassa olevan pellon avulla, mikä on vähintään yhtä suuri kuin viljelty pinta-ala. Maatilarekisterin perusjoukkoon kuuluvat sellaiset maatilat, joilla on viljelyksessään vähintään yksi hehtaari peltomaata, tai tilan taloudellinen koko on vähintään yksi eurooppalainen kokoyksikkö (ESU) eli 1200 euroa. Tästä tilajoukosta käytetään myös nimitystä tilastollinen maatilarekisteri. Maatilarekisteri laaditaan pääasiassa maaseutuelinkeinorekisteristä saatavien tietojen perusteella. Tietoja täydennetään tukea hakemattomien tilojen osalta suoralla tilastokyselyllä. Maatilarekisterissä ei ole veromuodollisia vaatimuksia.

Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus MTT ylläpitää maatalouden kannattavuuskirjanpitoa, jonka perustuu siihen sitoutuvien viljelijöiden kahdenkertaiseen kirjanpitoon. Mukana on noin 1000 maatila-, puutarha- ja poroyritystä. Tiloilta kerätään rahatulot ja -menot verokirjanpidosta, viljelytiedot, tuotantomäärät, omaisuudessa tapahtuneet muutokset ja työtuntien määrät. Tiedot kerää ja tallentaa tietojärjestelmään maaseutukeskus ja MTT tarkistaa ne ja laskee tiloille tilinpäätökset sekä talouden tunnusluvut.

7. Selkeys ja eheys/yhtenäisyys

Tilastossa käytettyjen käsitteiden osalta pyritään noudattamaan verohallinnon käyttämiä käsitteitä siltä osin kun tiedot koskevat veroaineistosta laskettuja tuloksia. Suurimmat erot aikaisempiin maatilatalouden tulotilastoihin verrattuna on tapahtunut kohdeperusjoukon määrittelyssä. Aiemmin tilaston perusjoukko muodostettiin yksinomaan maatilarekisterin pohjalta, jolloin myös tilastoyksiköstä käytettiin nimitystä maatila. Tässä tilastossa termillä 'maatila' tarkoitetaan lähinnä paikkaa missä yrityksen tuotanto tapahtuu.

Maatilarekisteriin kuulumisen perusteella yritykset jaetaan ns. aktiivisiin ja passiivisiin maatilayrityksiin. Vaikka tilastollisesta maatilarekisteristä käytetään myös nimitystä 'aktiivitulojen rekisteri', niin siihen kuuluvien tilojen joukossa on myös sellaisia yksiköitä, jotka verottaja tulkitsee ns. harrastetiloiksi ja siten näiden tilojen omistajia ei veroteta maatalouden verolakien mukaan. Maatilarekisteriin kuulumattomia maatalouden verovelvollisia oli yli 70 000. Tästä joukosta käytetään nimitystä 'passiiviyksikkö'. Nämä yksiköt saavat esimerkiksi maatalouden verolain alaisia maan vuokratuloja, josta syystä he joutuvat täyttämään maatalouden 2-verolomakkeen.

Maatalousverotus perustuu ns. kassaperusteiseen tilinpitoon, joten vertailtaessa tämän tilaston tietoja suoriteperusteisesti laskettuihin tuloksiin on muistettava kyseisten kirjanpitoikäntöjen erot.

Lisätietoja

Juhapekka Kyllönen 029 551 2917
Vastaava tilastojohtaja:
Sami Saarikivi

maataloustilastot@tilastokeskus.fi
www.tilastokeskus.fi

Lähde: Maa- ja metsätalousyritysten taloustilasto, Tilastokeskus

Asiakaspalaute: www.tilastokeskus.fi/palaute

Tietopalvelu ja viestintä, Tilastokeskus
puh. 029 551 2220
www.tilastokeskus.fi

Julkaisutilaukset, Edita Publishing Oy
puh. 020 450 05
asiakaspalvelu.publishing@edita.fi
www.editapublishing.fi

ISSN 1796-0479
= Suomen virallinen tilasto
ISSN 1797-304X (pdf)